

Podręcznik
ćwiczeniowy
dla pacjenta

5

care4today™

Dostarczone przez Janssen Healthcare Innovation
(Szczegóły na tylnej stronie okładki)

Leki: Skuteczność i działania niepożądane

Wprowadzenie

Niniejszy moduł powstał z myślą o uczestnikach, którzy chcą się więcej dowiedzieć na temat leków, ich skuteczności i działań niepożądanych.

Zaleca się, aby przed przystąpieniem do pracy z podręcznikiem, pacjent porozmawiał z terapeutą lub lekarzem na temat swojej diagnozy i upewnił się, że jego objawy nie przeszkodzą mu w kontynuowaniu sesji i był dostatecznie zmotywowany do wzięcia udziału w sesjach grupowych lub indywidualnych.

Tematy sesji dotyczą:

- roli leków w planie leczenia
- leków stosowanych w schizofrenii
- tego, w jaki sposób leki przeciwpsychotyczne oddziałują na mózg
- możliwych działań niepożądanych
- korzystnego działania leków przeciwpsychotycznych
- tego, jak postępować w razie wystąpienia działań niepożądanych

Ten podręcznik należy do:

Data rozpoczęcia sesji:

Jak korzystać z podręcznika

Niniejszy podręcznik oddajemy do użytku pacjentów przez następne miesiące i lata.

Mamy nadzieję, że będzie on cennym i użytecznym źródłem informacji.

Podręcznik jest przeznaczony do stosowania w grupie psychoedukacyjnej lub w indywidualnej terapii z członkiem zespołu opieki zdrowotnej, ale może też być wykorzystany do celów prywatnych, obecnie lub w przyszłości.

Moduł 5 zawiera filmy wideo, które będą odtwarzane podczas sesji grupowej lub indywidualnej. Najważniejsze fragmenty tych filmów zamieszczono w podręczniku w celu utrwalenia przekazu.

Filmy znajdują się także na stronie internetowej:

www.zdrowiepsychiczne.pl

W razie jakichkolwiek pytań skorzystaj z ostatnich stron podręcznika, przeznaczonych na notatki. Zapisz pytania i zadaj je na najbliższym spotkaniu z członkiem zespołu wsparcia.

Praca z podręcznikiem

Podręcznik zawiera następujące rozdziały:

04 Twoje doświadczenie z lekami

05 Nazwa Twojego leku

06 Znaczenie leków

07 Jakie są sposoby podania leków przeciwpsychotycznych

08 Jak działają leki przeciwpsychotyczne?

11 Działania niepożądane leku

13 Korzystne działania leków

14 Strona www.zdrowiepsychiczne.pl

15 Dobór najlepszego leku

16 Krótkie podsumowanie

17 Załącznik

28 Notatki

30 Słowniczek

Twoje doświadczenie z lekami

Napisz pytania dotyczące leczenia i leków, które chcesz zadać podczas sesji:

A series of horizontal dashed lines provided for writing questions.

Nazwa Twojego leku

1. Jaki lek Ty (lub Twój krewny) obecnie przyjmuje(sz)?

Jeśli nie przyjmujesz obecnie żadnego leku, proszę podać nazwę leku (bądź leków), który(e) był(y) przyjmowany(e) w przeszłości

-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----

Zastanów się przez chwilę i zapisz w tabeli „niezbyt dobre” i „dobre” doświadczenia związane z przyjmowaniem leku:

Moje doświadczenia z lekiem

Dobre

Niezbyt dobre

-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----

Znaczenie leków

Możesz obejrzeć film wideo na temat leków. Film zawiera dużo informacji, więc możesz skorzystać ze skryptu w Załączniku 1 lub innym razem obejrzeć film na stronie **www.zdrowiepsychiczne.pl**. Jeśli masz jakieś pytania, zapisz je na stronie 28. Pytania możesz później zadać koordynatorowi leczenia lub terapeutce grupy.

Pomimo, że leki przeciwpsychotyczne są lekami pierwszego wyboru w leczeniu schizofrenii, dodatkowo stosuje się inne leki w leczeniu takich stanów jak: niepokój, zaburzenia snu, depresja.

Poniższy schemat przedstawia różne stany i sposoby ich leczenia:

Depresja	Lęk	Bezsennność	Psychoza	Działania niepożądane	Stabilizatory nastroju
Antydepresanty	Anksjolityki	Sedatywne	Przeciwpsychotyczne	Antycholinergiczne	
RIMA	Benzodiazepiny	Nie - benzodiazepiny			
SSRI	Buspiron	Buspiron			
IMAO	Beta-blokery				
Trójpierścieniowe antydepresanty					

Jakie są sposoby podania leków przeciwpsychotycznych

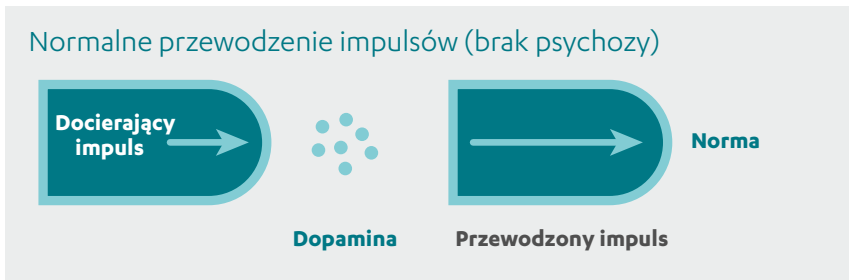
- leki przeciwpsychotyczne zazwyczaj występują w postaci tabletek lub roztworu
- w leczeniu długoterminowym stosuje się niektóre leki przeciwpsychotyczne o przedłużonym uwalnianiu w postaci iniekcji domięśniowych:
 - odpowiednią ilość leku wystarczającego na kilka tygodni aplikuje się w postaci pojedynczego zastrzyku domięśniowego (w pośladek, biodro lub ramię)
 - lek jest stopniowo uwalniany
 - dzięki temu pacjent nie musi pamiętać o codziennym przyjmowaniu leku
- niektóre leki przeciwpsychotyczne stosuje się w nagłych przypadkach po to, aby uzyskać szybki efekt potrzebny do zmniejszenia napięcia przez podanie leku uspokajającego. Zazwyczaj leczenie opiera się na lekach doustnych, ale w przypadkach kiedy nie można uzyskać szybkiego efektu terapeutycznego, lek należy podać domięśniowo za pomocą strzykawki. Taka forma leczenia różni się od tej z użyciem iniekcji o przedłużonym uwalnianiu i stosuje się ją osobno i wyłącznie przez krótki okres

Jak działają leki przeciwpsychotyczne?

Aby zrozumieć mechanizm działania leków przeciwpsychotycznych, należy poznać przyczyny schizofrenii i to, jak rozwijają się jej objawy (szczegółowe informacje znajdują się w module 4).

Uważa się, że schizofrenia związana jest przede wszystkim z zaburzeniami równowagi pomiędzy substancjami chemicznymi w mózgu, zwanymi neuroprzekaźnikami, do których należą między innymi dopamina i serotonina. Na poniższym rysunku przedstawiono obraz prawidłowo funkcjonującego mózgu u człowieka bez psychozy. Widzimy jak jedna z milionów komórek mózgowych, zwanych neuronami komunikuje się z inną komórką nerwową.

Przekazywanie impulsów nerwowych odbywa się przez szczelinę między komórkami nerwowymi, tzw. synapsę. Gdy impuls elektryczny dociera do końca jednej komórki, uwalniane są neuroprzekaźniki chemiczne, które przekazują sygnał następnej komórce.

Neuroprzekaźnik chemiczny, który przechodzi przez synapsę to dopamina. Gdy dopamina dociera do następnej komórki, aktywuje ją przez wiązanie się ze specyficznym miejscem na powierzchni tej komórki zwanym receptorem dopaminowym.

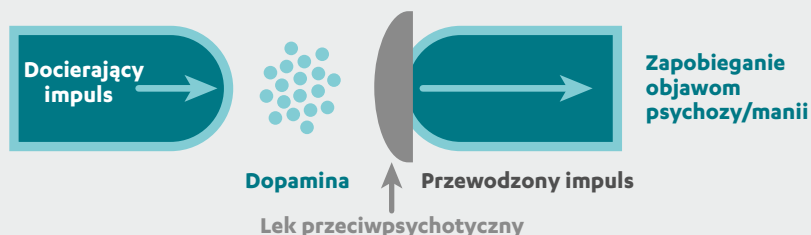
- aktywność tych komórek nerwowych ma wpływ na myśli, uczucia i doznania (co przejawia się w objawach schizofrenii)

Przewodzenie impulsów w nieleczonej ostrej psychozie

- leki przeciwpsychotyczne hamują przekaz impulsów między komórkami przez blokowanie receptorów dopaminowych

Ostra psychoza (z optymalnym dawkowaniem leków przeciwpsychotycznych)

- leki przeciwpsychotyczne hamują objawy pozytywne poprzez zmniejszenie nadmiernej ilości impulsów nerwowych (na przykład głosy mogą ulec stopniowemu wyciszeniu, mogą nie być natarczywe lub całkowicie ucichnąć)
- uważa się, że objawy pozytywne takie jak omamy (np. słyszenie głosów) są wynikiem nadmiernej aktywności neuronów, komunikujących się za pośrednictwem dopaminy w mózgu
- atypowe leki przeciwpsychotyczne blokują receptory dopaminowe i serotoninowe
- dzięki temu, leczenie objawów pozytywnych i negatywnych może być bardziej skuteczne

Działania niepożądane leku

Jak myślisz, które z Twoich (lub Twojego krewnego) „niezbyt dobrych” doświadczeń z lekami może być następstwem działań niepożądanych leków przeciwpsychotycznych?

Zastanów się, jakie działania niepożądane wystąpiły lub występują u Ciebie.

Obok wymieniono niektóre przykłady:

Jakie działania niepożądane wystąpiły u Ciebie?

W jaki sposób poradziłeś(a)ś sobie z tymi działaniami?

Tabela zawiera przykłady postępowania w przypadku wystąpienia działań niepożądanych:

Jak postępować w przypadku wystąpienia działań niepożądanych	
Działania niepożądane	Jak temu przeciwdziałać?
Zaparcia	Zmiana diety, spożywanie owoców / warzyw, zwiększenie ilości spożywanego błonnika, zmniejszenie ilość spożywanych tłuszczów
Przybieranie na wadze	Zwiększenie aktywności fizycznej
Uczucie pobudzenia	Pójście na spacer, kiedy odczuwamy niepokój
Poparzenie słoneczne	Ochrona przed słońcem w przypadku nadwrażliwości na działanie światła słonecznego
Suchość w ustach	Żucie cukierków
Szttywność mięśni	Przyjmowanie dodatkowych leków np. procyklidyna
Zmęczenie w ciągu dnia	Zmiana pory dawkowania na wieczorną
Ogólnie zbyt wiele działań niepożądanych	Zmiana dawki leku przeciwpsychotycznego lub zmiana leku

Korzystne działania leków

Jakie korzystne działania leków przeciwpsychotycznych wystąpiły u Ciebie (lub Twojego krewnego)?

Lek może pomóc pacjentom zwalczyć objawy schizofrenii takie jak:

- lęk
- niepokój
- zaburzenia snu
- omamy
- zaburzenia myślenia
- urojenia

Wymień korzystne działania leku, który przyjmujesz lub przyjmowałeś (przyjmowałeś) w przeszłości:

Strona internetowa www.zdrowiepsychiczne.pl

Strona www.zdrowiepsychiczne.pl to portal, stworzony z myślą o chorych na schizofrenię i ich rodzinach. Stanowi źródło rzetelnej wiedzy na temat schizofrenii oraz metod jej leczenia. Znajdziesz tu informację o metodach leczenia schizofrenii, lekach i metodach nefarmakologicznych oraz nowoczesnych metodach terapii. Ze strony mogą korzystać pacjenci, ich przyjaciele lub krewni a także lekarze.

www.zdrowiepsychiczne.pl

Bardziej szczegółowe informacje na temat leków można znaleźć w poradnikach „Jak żyć ze schizofrenią” i „Leczenie schizofrenii”. Porozmawiaj ze swoim lekarzem psychiatrą o lekach, które obecnie stosujesz.

Poniższy schemat przedstawia różne stany i sposoby ich leczenia

Depresja	Lęk	Bezsennaść	Psychoza	Działania niepożądane	Stabilizatory nastroju
Antydepresanty	Anksjolityki	Sedatywne	Przeciwy psycho- tyczne	Antycholinergiczne	
RIMA	Benzodiazepiny	Nie - benzodiazepiny			
SSRI	Buspiron	Buspiron			
IMAO	Beta-blokery				
Trójpierścieniowe antydepresanty					

Warto poświęcić trochę czasu na zebranie informacji na temat swojego leku po to, aby uzyskać pewność, że otrzymujesz optymalne leczenie.

Dobór najlepszego leku

Poniżej znajduje się lista pytań, które można zadać, aby wybrać dla Ciebie najlepsze leki:

1. Po co się go stosuje?
2. Jak działa?
3. Jak należy go stosować?
4. Kiedy zacznie działać?
5. Jak długo trzeba go stosować?
6. Jakie są alternatywne leki?
7. Czy lek uzależnia?
8. Czy można nagle przerwać stosowanie leku?
9. Co trzeba zrobić jeśli pominię się przyjęcie dawki leku?
10. Jakie działania niepożądane mogą wystąpić podczas stosowania leku?
 - czy lek wpływa na senność?
 - czy lek wpływa na przyrost masy ciała?
 - czy lek wpływa na życie seksualne?
11. Czy podczas stosowania leku można spożywać alkohol?
12. Czy podczas stosowania leku należy unikać spożywania jakichś produktów żywnościowych lub napojów?
13. Czy lek wchodzi w interakcje z innymi lekami?
14. Czy lek wpływa na skuteczność pigułek antykoncepcyjnych?
15. Czy lek wpływa na możliwość zajścia w ciążę lub na ciążę?
16. Czy podczas stosowania leku trzeba wykonać badania krwi lub inne badania?
17. Czy lek wpływa na jazdę samochodem?
18. Gdzie można znaleźć więcej informacji o leku?

Krótkie podsumowanie

Leki przeciwpsychotyczne są lekami pierwszego wyboru w leczeniu schizofrenii

Leki są dostępne w postaci tabletek lub roztworu (preparatów doustnych) lub w postaci iniekcji domięśniowych (w leczeniu długoterminowym)

Ich działanie polega na zmniejszeniu liczby przesyłanych impulsów z jednej komórki nerwowej do drugiej

Do działań niepożądanych należą: suchość w ustach, sztywność mięśni, zmęczenie i zaparcia

Strona **www.zdrowiepsychiczne.pl** pomoże pacjentom w przygotowaniu planu kompleksowej terapii.

Załącznik

Krótką historia

Odkrycie leków przeciwpsychotycznych jest jednym z największych osiągnięć medycyny ostatnich 60 lat. Dzięki temu odkryciu, ludzie ze schizofrenią mają znacznie większe szanse na wyleczenie i prowadzenie normalnego życia. Oznacza to, że leki przeciwpsychotyczne mają kluczowe znaczenie w leczeniu schizofrenii.

Wielu osobom trudno zrozumieć, że choroby psychiczne, takie jak schizofrenia można leczyć farmakologicznie. Wydaje im się, że tak jak w przypadku problemów psychicznych takich jak – łagodne i umiarkowane postaci zaburzeń lękowych lub depresji – schizofrenię także można leczyć skutecznie psychoterapią.

Takie osoby nie mają świadomości tego, że podłoże schizofrenii jest zupełnie inne i że leczy się ją w inny sposób.

Jak wspomniano w module 4 „Przyczyny schizofrenii”, choroba ta indukowana jest nie tylko przez czynniki psychospołeczne, takie jak stres, ale także przez czynniki biologiczne, takie jak zaburzenia równowagi chemicznej w mózgu. Psychoterapia nie jest zatem wystarczającą formą leczenia podłoża biologicznego schizofrenii. Do tego potrzebna jest farmakoterapia w postaci leków przeciwpsychotycznych (czyli neuroleptyków). W leczeniu czynników psychospołecznych często stosuje się psychoterapię, dzięki której pacjent potrafi uniknąć sytuacji stresowych lub poradzić sobie ze stresem.

O tych formach leczenia będzie mowa w kolejnych modułach. Oczywiście czynniki te mogą wystąpić jednocześnie, dlatego najlepszą formą leczenia jest połączenie farmakoterapii z psychoterapią. Farmakoterapia jest szczególnie skuteczna w leczeniu ostrych epizodów psychotycznych. U większości osób przyjmujących leki przeciwpsychotyczne dochodzi do zmniejszenia objawów lub ich całkowitego zaniku.

Niestety tylko okresowe przyjmowanie leków nie jest skuteczne. Kiedy zaprzestanie się przyjmowania leku, może dojść do szybkiego nawrotu objawów. Aby zmniejszyć ryzyko nawrotu, lek należy zażywać przez dłuższy okres, nawet przy całkowitym zaniku objawów. Podobny proces leczenia stosuje się w innych chorobach przewlekłych, na przykład w cukrzycy.

To, czy psychoterapia okaże się skuteczna, w dużej mierze zależy od skutecznego zastosowania leków przeciwpsychotycznych. Jeśli ostre objawy psychotyczne nie ustąpią z czasem, psychoterapia może być nieskuteczna. Tak jak w przypadku cukrzycy, pacjenci, oprócz przyjmowania leków, muszą nauczyć się strategii pozwalających na uniknięcie nawrotów.

Długoterminowe leczenie ukierunkowane na zapobieganie nawrotom znacząco zmniejsza ryzyko ich występowania.

Rola leków

Jednoczesne przyjmowanie leków przeciwpsychotycznych i udział w psychoterapii jest najbardziej skuteczną metodą leczenia schizofrenii.

Setki badań naukowych udowodniły, że leki przeciwpsychotyczne są skuteczne w leczeniu objawów schizofrenii. Wykazano, że w wielu przypadkach doszło do poprawy lub całkowitego zaniku objawów w ciągu kilku tygodni. Kiedy lek nie był przyjmowany, skuteczność leczenia nie była już taka sama. Nawrotom – które regularnie występują u wszystkich pacjentów niepodających się leczeniu, można zapobiec lub odsunąć je w czasie, dzięki czemu chorzy będą mogli powrócić do normalnego życia. Aby tak się stało, chory powinien zażywać leki przeciwpsychotyczne przez dłuższy czas po tym, jak doszło do złagodzenia ostrych objawów.

Kontynuowanie leczenia po ustąpieniu ostrych objawów nazwano terapią zapobiegającą nawrotom. Zapobieganie nawrotom jest niezmiernie istotne, ponieważ ostre nawroty są niezmiernie szkodliwe. Wiadomo, że nawroty mogą uszkodzić mózg, co może prowadzić do długofalowych zaburzeń myślenia i pamięci. Ważne jest zatem, aby opracować plan leczenia, który zapobiegnie jak największej liczbie nawrotów.

Aktualnie zaleca się, aby po pierwszym ostrym epizodzie leczenie zapobiegające nawrotom trwało nie krócej niż 1 do 2 lata. Poczynając od drugiego epizodu, przynajmniej pięć lat.

1 epizod

**terapia zapobiegania nawrotom
co najmniej 1-2 lata**

**2 epizod lub
następne**

**terapia zapobiegania nawrotom
co najmniej 5 lat**

Większość psychiatrów i specjalistów podziela zdanie, że leki przeciwpsychotyczne są ważnym elementem skutecznego leczenia schizofrenii.

Decyzja o kontynuowaniu leczenia może być trudna ze względu na doświadczane przez pacjenta skutki przyjmowania leku, które mogą być zarówno pozytywne jak i negatywne. Takie obawy są całkowicie uzasadnione w przypadku chorób przewlekłych, takich jak schizofrenia.

Każdy pacjent i jego rodzina powinien zapoznać się z informacjami o leku, przed podjęciem decyzji o jego przyjmowaniu. Istotne jest, aby pacjent poznał ogólny mechanizm działania leku, wpływający na objawy chorobowe oraz jego potencjalne działania niepożądane.

Na dalszym etapie leczenia ważne jest, aby pacjent wiedział, jakie są skutki zaprzestania przyjmowania leku, jakie mogą być jego potencjalne działania niepożądane, jak sobie można z nimi poradzić oraz jakie są inne sposoby leczenia.

Korzystne działania leków

Dzięki rozwojowi w dziedzinie leków przeciwpsychotycznych u znacznej większości pacjentów można doprowadzić do zmniejszenia lub całkowitego zaniku objawów. Prawidłowe stosowanie leku pozwala na uniknięcie nawrotu, a tym samym na powrót do zdrowia i normalnego życia.

- + w setkach badań przeprowadzonych w ciągu ostatnich 40 lat udowodniono skuteczność leków przeciwpsychotycznych w leczeniu objawów schizofrenii
- + leki przeciwpsychotyczne są szczególnie skuteczne w zwalczaniu objawów pozytywnych, takich jak omamy, urojenia i zaburzenia myślenia. Po zastosowaniu leków przeciwpsychotycznych, objawy te ustępują zwykle w ciągu kilku tygodni
- + zapobieganie nawrotom jest niezmiernie istotne, ponieważ ostre nawroty są niezmiernie szkodliwe. Wiadomo, że nawroty mogą uszkodzić mózg, co może prowadzić do długofalowych zaburzeń myślenia i pamięci. Ważne jest zatem, aby opracować plan leczenia, który zapobiegnie jak największej liczbie nawrotów
- + często w ciągu kilku dni uzyskuje się złagodzenie problemów ze snem, pobudzenia i lęku
- + skuteczne leczenie objawów negatywnych, takich jak brak motywacji lub wycofanie, można osiągnąć, stosując leki przeciwpsychotyczne w połączeniu z psychoterapią

Korzystne działania leków (c.d.)

- + kontynuowanie leczenia po ustąpieniu ostrych objawów nazwano terapią zapobiegającą nawrotom. Taka terapia może trwać kilka lat
- + aby zmniejszyć ryzyko nawrotu, lek należy zażywać przez dłuższy okres, nawet przy całkowitym zaniku objawów. Podobny proces leczenia stosuje się w innych chorobach przewlekłych, na przykład w cukrzycy, czy ciężkiej depresji

Leki przeciwpsychotyczne łagodzą lub zwalczają ostre objawy:

- zaburzenia snu
- lęk
- niepokój
- omamy
- urojenia
- zaburzenia myślenia
- objawy negatywne

Działania niepożądane leków przeciwpsychotycznych

Każdy pacjent w inny sposób reaguje na dany lek. Dlatego potencjalne działania niepożądane mogą różnić się między pacjentami. Czasami może minąć trochę czasu, zanim pacjentowi dobierze się odpowiedni lek i dawkę.

Tak jak w przypadku innych leków, leki przeciwpsychotyczne mogą wywołać działania niepożądane. Do potencjalnych działań niepożądanych leków przeciwpsychotycznych należą:

Działania niepożądane motoryczne:

- nieprawidłowe ruchy mięśni
- pobudzenie lub niepokój
- sztywność mięśni
- drżenie
- nieustanna potrzeba ruchu

Działania niepożądane metaboliczne:

- zwiększone ryzyko cukrzycy
- wysoki poziom cholesterolu
- przyrost masy ciała

Działania niepożądane seksualne:

- zaburzenia cyklu menstruacyjnego
- zaburzenia seksualne
- zmiany w piersiach

Inne fizyczne działania niepożądane:

- suchość w ustach
- niewyraźne widzenie
- zaparcia
- wrażliwość na światło słoneczne
- zmęczenie
- spadek ciśnienia krwi, zwłaszcza przy szybkim wstawaniu
- zwiększony apetyt
- przyrost masy ciała

Działania niepożądane leków przeciwpsychotycznych (c.d.)

Aby przeciwdziałać działaniom niepożądanym związanym z układem ruchu, tzw. objawom pozapiramidalnym, można zastosować leki antycholinergiczne, takie jak procyklidyna. Leki te są skuteczne w zwalczaniu sztywności mięśni, lecz mogą również mieć swoje własne działania niepożądane jak, np. suchość w jamie ustnej. W przypadku atypowych leków przeciwpsychotycznych nie stanowi to takiego problemu.

Niektóre leki przeciwpsychotyczne mogą wywołać działania niepożądane takie jak suchość w ustach, niewyraźne widzenie, zaparcia lub nadwrażliwość na światło słoneczne, podczas gdy inne mogą wywołać zawroty głowy, przyrost masy ciała, zmęczenie i problemy seksualne.

Lista potencjalnych działań niepożądanych może wzbudzić niepokój u wielu pacjentów. Jednak nie u każdego pacjenta muszą one wystąpić. W przypadku ich wystąpienia, można podjąć przeciwdziałania takie jak zmiana pory przyjmowania leku, zmniejszenie dawki lub zmiana leku na inny.

Działania niepożądane leków przeciwpsychotycznych

Jak postępować w przypadku wystąpienia działań niepożądanych	
Działania niepożądane	Jak temu przeciwdziałać?
Zaparcia	Zmiana diety, spożywanie owoców / warzyw, zwiększenie ilości spożywanego błonnika, zmniejszenie ilość spożywanych tłuszczów
Przybieranie na wadze	Zwiększenie aktywności fizycznej
Uczucie pobudzenia	Pójście na spacer, kiedy odczuwamy niepokój
Poparzenie słoneczne	Ochrona przed słońcem w przypadku nadwrażliwości na działanie światła słonecznego
Suchość w ustach	Żucie cukierków
Szttywność mięśni	Przyjmowanie dodatkowych leków np. procyklidyna
Zmęczenie w ciągu dnia	Zmiana pory dawkowania na wieczorną
Ogólnie zbyt wiele działań niepożądanych	Zmiana dawki leku przeciwpsychotycznego lub zmiana leku

Działania niepożądane leków przeciwpsychotycznych (c.d.)

To, czy dojdzie do wystąpienia działań niepożądanych, zależy od wielu czynników takich jak indywidualna wrażliwość na lek, rodzaj leku, sposób jego przyjmowania oraz wybory życiowe jak palenie, dieta, aktywność fizyczna, spożycie alkoholu.

Niestety ani personel medyczny, ani pacjent nie jest w stanie przewidzieć, czy dojdzie do wystąpienia działań niepożądanych. Z tego powodu dopuszcza się przerwanie leczenia, jeśli po jego wdrożeniu dojdzie do wystąpienia działań niepożądanych, których nie będzie można opanować. Ważne jest, aby poinformować lekarza o wszelkich działaniach niepożądanych, gdyż zdarza się, że nie wszystkie z tych działań są zauważalne dla personelu medycznego.

Z niektórymi z tych działań niepożądanych można sobie poradzić przez np. stosowanie kremów z wysokim filtrem UV (aby zapobiec poparzeniom słonecznym), spożywanie większej ilości owoców i warzyw (aby zapobiec zaparciom), żucie gumy lub cukierków (aby zapobiec suchości w ustach).

Notatki

A series of horizontal dashed lines for writing notes.

Notatki

A series of horizontal dashed lines for writing notes.

Słowniczek

Leki przeciwpsychotyczne:

leki z wyboru w leczeniu schizofrenii

Urojenia: przekonania, które nie mają poparcia w rzeczywistości

Omamy (halucynacje):

odczuwanie rzeczy nieistniejących (tj. omamy słuchowe i wzrokowe)

Genetyka (dziedziczenie):

cechy przenoszone z rodziców na dzieci

Objawy „negatywne”:

wycofanie się z normalnych doświadczeń (np. zmniejszenie zdolności do wyrażania emocji, bierność)

Neuroprzekaźniki:

chemiczne przekaźniki w mózgu (np. dopamina i serotonina)

Objawy „pozytywne”:

nadmiar w porównaniu do zwykłych doświadczeń (np. słyszenie głosów lub paranoja)

Psychoza: seria zaburzeń psychicznych

Psychoterapia: metoda leczenia poprzez rozmowę stosowana w zaburzeniach psychologicznych lub emocjonalnych

Zdrowienie: uzyskanie kontroli nad życiem pomimo towarzyszących objawów; termin nie oznacza pełnego powrotu do zdrowia

Nawrót: nawrót objawów schizofrenii

Działanie niepożądane: niezamierzona i niepożądana reakcja po podaniu leku

Sygnaly ostrzegawcze:

wczesne sygnaly poprzedzające epizod psychotyczny

Podatność: skłonność dziedziczna lub zwiększona podatność na schizofrenię

Materiał opracowany przez Janssen Healthcare Innovation we współpracy ze specjalistami z dziedziny psychiatrii i psychologii, do użytku przez przeszkolonych terapeutów.

Janssen Healthcare Innovation angażuje się w działania firmy Johnson & Johnson wspierające rozwój ochrony zdrowia.

Janssen-Cilag Polska Sp. z o.o.
ul. Hłżecka 24
02-135 Warszawa

www.janssen.pl

© Janssen-Cilag Polska, 2015. Wszelkie prawa zastrzeżone.